



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Ing. Petra Šuránka a soudců Mgr. Věry Pazderové, LL.M., M.A., a JUDr. Davida Krysky, Ph.D., ve věci

žalobců:

a) J. A.

b) J. A.

oba bytem X

oba zastoupeni advokátkou JUDr. Věrou Chandryckou
sídlem Fügnerovo náměstí 1808/3, Praha 2

proti

žalovanému:

Krajský úřad Středočeského kraje
sídlem Zborovská 11, Praha 5

za účasti:

1) J. G.

bytem X

2) R. K.

bytem X

3) S. K.

bytem X

4) I. Ž.

5) J. Ž.

oba bytem X

6) M. Č.

bytem X

zastoupena advokátem Mgr. et Mgr. Janem Kořánem
sídlem Opletalova 1015/55, Praha 1

7) K. G.

bytem X

8) obec Vráž

sídlem Květnová 344, Vráž

o **žalobě proti rozhodnutí** žalovaného ze dne 11. 8. 2022, č. j. 043539/2022/KUSK-DOP/Svo,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**
- III. Osoby zúčastněné na řízení nemají právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobci se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) domáhají zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí, kterým žalovaný k jejich odvolání částečně změnil a ve zbytku potvrdil rozhodnutí Městského úřadu Beroun, odboru dopravy a správních agend, (dále jen „městský úřad“) ze dne 20. 1. 2022, č. j. MBE/74773/2021/DOPR-MiD, ve věci odstranění pevné překážky z veřejně přístupné účelové komunikace na pozemcích žalobců.
2. Dne 9. 1. 2020 podali vlastníci nemovitostí v chatové oblasti v obci Vráž [mimo jiné i osoby zúčastněné na řízení 1) 3), 4, 5) a 6)] žádost, aby na pozemcích parc. č. XA a XB (ve vlastnictví žalobců) a dalších navazujících pozemcích v katastrálním území V. u B. a obci X (*pozn. soudu:* všechny dále označené pozemky se nacházejí v tomtéž katastrálním území) byla deklarována existence veřejně přístupné účelové komunikace a aby bylo žalobcům nařízeno odstranit z této komunikace pevnou překážku (plot a bránu). Na základě těchto žádostí městský úřad zahájil řízení o odstranění pevné překážky podle § 142 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v rámci něhož bude řešena i existence veřejně přístupné účelové komunikace na výše uvedených pozemcích.
3. Rozhodnutím ze dne 2. 9. 2020 městský úřad žalobcům nařídil, aby do 10 dnů z veřejně přístupné účelové komunikace odstranili pevnou překážku umístěnou na pozemcích parc. č. XA a XB. Na základě odvolání žalobců však žalovaný toto rozhodnutí dne 26. 1. 2021 zrušil a vrátil věc městskému úřadu k dalšímu řízení.
4. Dne 30. 8. 2021 podalo několik osob [mimo jiné i osoby zúčastněné na řízení 1), 2), 3) a 8)] žádost o určení, zda na pozemcích parc. č. XC, XD, XE a XF (dále též „cesta v ulici S.“ či „alternativní cesta“) existuje veřejně přístupná účelová komunikace.
5. Usnesením ze dne 9. 9. 2021 městský úřad rozhodl, že řízení o výše uvedených žádostech budou projednávána a rozhodnuta ve společném řízení.
6. V rozhodnutí ze dne 20. 1. 2022 městský úřad (1) určil, že na pozemcích parc. č. XC, XD,

XE a XF *neexistuje* veřejně přístupná účelová komunikace a (2) nařídil žalobcům, aby do 10 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí odstranili nepovolenou pevnou překážku (2x oplocení s bránou) umístěnou na veřejně přístupné účelové komunikaci na pozemcích parc. č. XA a XB.

7. K prvnímu výroku městský úřad konstatoval, že není sporu o tom, že cesta na pozemku parc. č. XC [úzký pruh (v nejužším místě 1,4 m) mezi pozemky soukromých osob, který patří obci] je veřejně přístupnou účelovou komunikací. Sporné však bylo, zda se veřejně přístupná účelová komunikace nachází i na částech přiléhajících pozemků parc. č. XC, XD, XE a XF, které jsou ve vlastnictví soukromých osob. Podle městského úřadu tyto části pozemků takovou komunikací nejsou, neboť nebyl naplněn třetí znak veřejně přístupné účelové komunikace – předchozí souhlas vlastníků k obecnému užívání. Vlastníci těchto pozemků posunuli oplocení tak, aby rozšířili cestu na pozemku parc. č. XC. Podle jejich tvrzení se však dohodli na posunutí oplocení jen pro vlastní potřebu. Tato cesta v ulici S. začala být využívána ostatními osobami až v roce 2004, neboť žalobci zatarasili cestu na svých pozemcích. Užívání ostatními osobami vlastníci tolerovali pouze dočasně, neboť obecným užíváním nově rozšířené cesty dochází ke značným škodám na jejich vlastnictví (zejména poškození oplocení projíždějícími automobily). Podle městského úřadu jsou proto části pozemků parc. č. XC, XD, XE a XF využívány na základě výprosy.
8. K druhému výroku městský úřad předeslal, že o určení veřejně přístupné účelové komunikace na pozemcích parc. č. XA a XB nelze vést deklaratorní řízení, pokud se lze vypořádat s touto otázkou v rámci řízení o odstranění pevné překážky podle § 29 odst. 3 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích (dále jen „zákon o pozemních komunikacích“). Pro rozhodnutí o odstranění pevné překážky je nicméně třeba nejprve zkoumat, zda cesta, z níž má být překážka odstraněna, je veřejně přístupnou účelovou komunikací. Městský úřad dospěl k závěru, že cesta procházející i přes pozemky žalobců parc. č. XB a XA všechny znaky veřejně přístupné účelové komunikace naplňuje. Jedná se o (1) pozemní komunikaci podle § 2 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích a (2) účelovou komunikaci podle § 7 téhož zákona, (3) byl dán předchozí souhlas vlastníka pozemků a (4) cesta je nutnou komunikační potřebou.
9. Na základě místního šetření totiž městský úřad zjistil, že cesta je částečně zpevněná kamením, jsou na ní vyjeté koleje a je dostatečně široká pro využití nákladními i osobními vozidly (cca 3 m až 3,8 m, v místě umístění překážky od 3,8 m do 4,2 m). Dále městský úřad zdůraznil, že posuzuje charakter cesty před umístěním pevné překážky v roce 2004, tedy před tvrzeným neoprávněným zásahem. Na základě leteckých snímků z roku 2003 a 2006 lze porovnat, že v roce 2003 byla cesta zřetelně užívána vozidly (vyjeté koleje jsou patrné ve sporné části ve stejné intenzitě jako v jiných částech cesty) a v roce 2006 již bylo umístěno oplocení. Užívání cesty do roku 2004 shodně potvrdili také ostatní účastníci řízení. Tímto byl naplněn první znak veřejně přístupné účelové komunikace.
10. Cesta před umístěním překážky sloužila ke spojení jednotlivých přilehlých nemovitostí s ostatními pozemními komunikacemi, a proto se jedná o účelovou komunikaci podle § 7 zákona o pozemních komunikacích. Tímto byl naplněn druhý znak veřejně přístupné účelové komunikace.
11. Ke třetímu znaku městský úřad konstatoval, že postačí konkludentní souhlas s veřejným užíváním, který je dán tehdy, pokud vlastník po dlouhou dobu toleruje užívání pozemku veřejností a nic zjevného proti tomu nečiní. Žalobci nabyli sporné pozemky v roce 2000.

V kupní smlouvě je mimo jiné uvedeno, že převáděný pozemek je veden ve zjednodušené evidenci a jeho hranice v terénu nejsou zřetelně vyznačeny. Dále bylo ve smlouvě uvedeno, že prodávající prodává pozemek se všemi právy a povinnostmi a že na pozemku nevážnou žádné právní vady, např. zástavní práva, služebnosti, věcná břemena apod.

12. V době převodu práva k pozemku byla celá dopravní cesta obecně užívána, jak shodně potvrdili ostatní účastníci řízení. Cesta je zřetelná v celé své délce také z leteckých map z let 1938, 1951 a 1961, které jsou dostupné v národním archivu leteckých měřických snímků na internetových stránkách www.cuzk.cz a které jsou založeny ve spise. Na leteckých mapách jsou zachyceny také budovy, k jejichž dopravní dostupnosti cesta sloužila, a jednotlivá políčka, která byla z cesty obhospodařována. Podle městského úřadu lze tedy s jistotou konstatovat, že dopravní cesta zde existovala, a to od nepaměti (minimálně od roku 1938), přestože nelze s jistotou určit datum vzniku veřejného užívání. Cesta byla používána po desítky let bez aktivního bránění původních vlastníků, a to i v době, kdy v této oblasti byly budovány stavby pro rekreaci.
13. Dále městský úřad poukázal na to, že existence veřejně přístupné účelové komunikace je zmíněna i v rozhodnutí místního národní výboru z roku 1966 (*pozn. soudu*: rozhodnutí se týkalo oplocení pozemku parc. č. X, který ke sporné cestě přiléhá v její východní části), ve kterém je uvedeno, že „*oplocení podél veřejné cesty musí být provedeno, aby veřejná cesta byla nejméně 4 m široká*“. Také vzhledem k širokému okruhu uživatelů cesty nemohli mít ani vlastníci předmětných pozemků po celou dobu užívání cesty přehled o tom, kdo konkrétně ji užívá. Podle městského úřadu tedy byl dán předchozími vlastníky konkludentní souhlas k užívání cesty jakoukoli osobou, a došlo tedy k věnování k užívání podle veřejného práva. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) ze dne 19. 4. 2017, č. j. 2 As 282/2016-54, je doba tří let dostatečně dlouhá na to, aby vlastník relevantním způsobem vyjádřil své stanovisko k užívání pozemku. Neučiní-li tak, dojde k udělení konkludentního souhlasu se vznikem veřejně přístupné účelové komunikace.
14. K námitce žalobců, že v období komunistického režimu nelze dovozovat dobrovolnost souhlasu s věnováním, městský úřad konstatoval, že na základě výše uvedených skutečností bylo zjištěno, že souhlas byl dán již minimálně od roku 1938, nikoliv v době komunistického režimu. O opaku, tedy aktivním bránění původních vlastníků veřejnému užívání, nebyl doložen žádný důkaz. Naopak ze shodného vyjádření ostatních účastníků řízení je zřejmé veřejné užívání. Již udělený souhlas vlastník odvolat nemůže a tento souhlas zavazuje i jeho právní nástupce. Podle městského úřadu byli žalobci se stavem nabývané nemovitosti seznámeni a byla jim známa i skutečnost, že cesta je veřejně užívána, neboť v dané lokalitě již dostatečně dlouhou dobu vlastnili pozemky jejich rodinní příslušníci, kteří sami cestu užívali.
15. K podmínce nutné a ničím nenahraditelné potřeby komunikace městský úřad připustil, že v dané lokalitě skutečně existuje i jiná přístupová cesta. Ta však v době vzniku (nejpozději roku 1938) veřejně přístupné účelové komunikace procházející i přes pozemky žalobců neexistovala. Pozemek parc. č. XC byl oddělen později jako přístup k nově vybudovaným chatám. I v té době však byla ostatními účastníky řízení užívána také cesta přes pozemky žalobců.
16. Alternativa komunikačního spojení musí mít srovnatelnou kvalitu minimálně v základních technických parametrech. Cesta v ulici S. je sice podle zaměření při ohledání dne 27. 5. 2020 široká 2,2 až 2,8 m (měřeno od plotu k plotu), nicméně součástí této cesty jsou také pozemky

soukromých osob. Komunikace ve vlastnictví obce je v nejužším místě široká pouze 1,4 m. Ani celá cesta (včetně částí soukromých pozemků) není schopna sloužit stejnému účelu jako uzavřená cesta vedoucí přes pozemky žalobců, zejm. vzhledem k jejímu dopravně technickému a stavebnímu stavu (především vzhledem k šířce, sklonu a typu zpevnění). Ostatní účastníci řízení shodně vyžadují vhodný nezbytný obslužný provoz. Cestu v ulici S. nemohou využívat větší vozidla, která jsou potřebná pro obsluhu, což ostatně dokazuje i otevírání brány žalobci na základě žádosti jiných vlastníků přilehlých nemovitostí. Městský úřad nepřisvědčil tvrzení žalobců, že sanitky, hasiči ani pošta nemají problém, neboť cesta v ulici S. je vhodná pouze pro malá (osobní) vozidla. Žalobci sice doložili fotografii projíždějící sanitky, není však z ní patrné, z jaké je doby, přičemž z vyjádření ostatních účastníků řízení vyplývá, že nové sanitky již neprojedou. Přestože v dané lokalitě nemá nikdo z ostatních účastníků evidováno trvalé bydliště, nelze vyloučit, že zde mohou trvale pobývat stejně jako žalobci. Krom toho, i na rekreačních objektech je třeba provádět stavební úpravy, které vyžadují dovoz materiálu, což alternativní cesta neumožňuje. Jednání žalobců, kteří umístili na dříve využívanou cestu pevnou překážku, považoval městský úřad za šikanózní.

17. S ohledem na dílčí závěr, že pozemky parc. č. XA a XB prochází veřejně přístupná účelová komunikace, nemohli žalobci přístup na ni jednostranně a bez povolení silničního správního úřadu zamezit. Městský úřad proto nařídil žalobcům, aby pevnou překážku (oplocení a brány) z komunikace odstranili.
18. Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím změnil první výrok rozhodnutí městského úřadu tak, že se na části pozemků parc. č. XC, XD, XE a XF *nachází* veřejně přístupná účelová komunikace. Ve zbytku rozhodnutí městského úřadu potvrdil.
19. Částečnou změnu výroku odůvodnil tím, že se neztotožnil se závěrem městského úřadu, podle kterého vlastníci pozemků parc. č. XC, XD, XE a XF nedali souhlas s obecným užíváním jejich částí. Tato cesta byla nejprve obecně užívána pro pěší. Následně vlastníci přilehlých pozemků vědomě postoupili část svých pozemků pro rozšíření cesty (na pozemku parc. č. X), aby mohla být užívána osobním vozidlem. Pozemek ve vlastnictví obce není v terénu vyznačen, nelze proto tvrdit, že je užíván pouze on. Od zahrazení cesty na pozemku žalobců nebylo ze strany vlastníků pozemků parc. č. XC, XD, XE a XF průjezdu bráněno. S ohledem na množství osob, které tuto cestu využívají, nelze konstatovat, že by se jednalo o uzavřený okruh osob. Vlastníci dotčených pozemků tedy s veřejným užíváním částí jejich pozemků konkludentně souhlasili. Nemůže se proto jednat o výprosu, jak se domníval městský úřad. Cesta v ulici S. je zároveň nutnou komunikační potřebou pro nemovitosti, které k ní přiléhají.
20. K výroku, jímž potvrdil nařízení odstranění pevné překážky z veřejně přístupné účelové komunikace na pozemcích parc. č. XA a XB, žalovaný konstatoval, že se městský úřad vypořádal se vším, co mu v předchozím zrušujícím rozhodnutí uložil. Již v předchozím řízení se žalovaný ztotožnil s hodnocením prvních tří znaků veřejně přístupné účelové komunikace a městskému úřadu uložil, aby se zaměřil na posouzení nutné komunikační potřeby cesty, na níž se překážky nachází. Městský úřad nyní všechny znaky odůvodnil dostatečně.
21. Žalovaný souhlasil s městským úřadem, že sporná cesta je patrná již na leteckém snímku z roku 1938. Tato cesta je stálá a zřetelná. Slouží k napojení nemovitostí na ostatní komunikace a v minulosti sloužila k obhospodařování zemědělských pozemků a zahrad. Do

jejího zahrazení byla užívána širokým okruhem osob, přičemž takovému užívání nikdo nebránil. Důkaz o opaku nebyl předložen. S ohledem na dobu jejího vzniku lze konstatovat, že byla užívána jako veřejně přístupná účelová komunikace od nepaměti a minimálně s konkludentním souhlasem předchozí majitelky pozemku J. R.

22. Dále žalovaný přisvědčil i závěru, že cesta v ulici S. (byť ji žalovaný na rozdíl od městského úřadu považuje za veřejně přístupnou účelovou komunikaci) nepředstavuje alternativní přístupovou komunikaci, neboť neumožňuje stejný rozsah užívání jako cesta zahrazená. Cesta v ulici S. byla až do zahrazení komunikace na pozemcích žalobců užívána jednosměrně a pouze vlastníky přilehlých pozemků. Pro tyto účely si vlastníci těchto pozemků upravili oplocení. Po zahrazení komunikace na pozemcích žalobců se tato cesta stala jedinou přístupovou cestou a začala se užívat obousměrně, což vede k poškozování majetku vlastníků přilehlých pozemků. Cesta je úzká a oproti zahrazené komunikaci na pozemcích žalobců neumožňuje vyhnout se protijedoucímu vozidlu. Ulice S. je dlouhá 200 metrů. V polovině komunikace se nachází zlom, který omezuje rozhled řidiče, a proto si řidič nemůže učinit úsudek, zda může plynule projet, či nikoliv. Popsaná situace vede k tomu, že se na cestě mohou potkat protijedoucí vozidla, která nemají možnost se vyhnout. Vždy pak musí jedno z nich vycouvat, což při horších řidičských schopnostech může být téměř neřešitelná situace, neboť šířka „uličního prostoru“ neumožňuje u vozidla otevřít dveře a umožnit řidiči, aby ho případně vystřídal někdo zkušenější.
23. Ke svému závěru v předcházejícím zrušujícím rozhodnutí, podle kterého není zřejmé, proč cesta v ulici S. není dostatečná pro ostatní nemovitosti, pokud je dostatečná pro cca 10 objektů k ní přiléhajících, žalovaný dodal, že skutkový stav byl v tomto směru doplněn a nově odůvodněn, zejm. s odkazem na původní směr obsluhy, četnost užívání a nedostatečné rozhledové poměry.
24. Žalovaný proto uzavřel, že cesta v ulici S. netvoří alternativní komunikaci k cestě na pozemcích žalobců. Tomu nasvědčují i vyjádření některých účastníků řízení, na která poukázali žalobci v odvolání. Osoba zúčastněná na řízení 1) uvedla, že v roce 1980 se sanitka nebyla schopna vytočit v zatáčce, když jela k pacientce s mozkovou příhodou (na pozemku parc. č. X). Následně bylo proto upraveno oplocení. Z vyjádření sice není zřejmé, odkud sanitka přijela a kudy pokračovala, je však zřejmé, že se snažila vykonat pohyb ze/do směru zahrazené cesty. Osoba zúčastněná na řízení 6) sice skutečně uvedla, že cesta v ulici S. byla používána i před zahrazením cesty na pozemcích žalobců, to však nikdo nezpochybňoval. Zároveň pak taky uvedla, že ulice S. byla užívána pouze jednosměrně. Ve vyjádření osob zúčastněných na řízení 4) a 5) bylo uvedeno, že cesta byla používána pro průjezd vozidel chatařů, kteří k cestě přiléhají. To však nijak nedokládá, že cestu využívali i další lidé. Totéž potvrdili manželé T.
25. Vzhledem k naplnění všech čtyř znaků veřejně přístupné účelové komunikace žalovaný uzavřel, že cesta na pozemcích parc. č. XA a XB je veřejně přístupnou účelovou komunikací a oplocení pozemků je pevnou překážkou ve smyslu § 29 odst. 3 zákona o pozemních komunikacích, která nebyla řádně povolena.

II. Obsah žaloby

26. Podle žalobců je napadené rozhodnutí nezákonné pro nesprávný právní názor a nedostatek skutkových zjištění, neboť skutková zjištění nemají oporu ve správním spisu či jsou s ním v rozporu.

27. Žalobci předně namítají, že nebyla splněna podmínka souhlasu (předchozího) vlastníka pozemků parc. č. XA a XB s veřejným užíváním. Jsou si vědomi toho, že veřejně přístupnou účelovou komunikací je i cesta, u které již sice nelze zjistit, zda byla některým z předchozích vlastníků věnována obecnému užívání, ale byla jako veřejná cesta užívána od nepaměti z naléhavé komunikační potřeby (viz rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2009, č. j. 5 As 27/2009-66). Žalobcům je rovněž známo, že pokud je účelová komunikace zřízena, je její právní status závazný i pro budoucí majitele pozemku, kteří nejsou oprávněni ji bez dalšího uzavřít. O takový případ se však v nynější věci nejedná, neboť souhlas byl pouze presumován.
28. Správní orgány byly povinny učinit jednoznačný závěr, zda se na pozemcích žalobců veřejně přístupná účelová komunikace nachází, či nikoliv. Tento závěr pak mohly učinit jen na základě nezbytných skutkových zjištění. To však nebylo splněno. Žalobci po celou dobu správního řízení konzistentně tvrdili, že oni ani jejich právní předchůdci nikdy nedali (ani konkludentní) souhlas s veřejným užíváním cesty na pozemcích parc. č. XA a XB. Naopak dlouhodobě vyslovují s veřejným užíváním této cesty nesouhlas.
29. Letecké snímky, na nichž založily své závěry správní orgány, neprokazují, že v době jejich pořízení byl udělen i souhlas s užíváním sporných pozemků neomezeným okruhem osob. Taková úvaha se míjí s tehdejší realitou. Pokud v minulosti cestu užíval i někdo jiný než vlastník, je vysoce pravděpodobné, že se jednalo jen o omezený okruh osob, o kterém měl vlastník přehled. Za takové situace nelze dovodit, že tyto osoby užívaly pozemek na základě obecného užívání. Navíc v době komunistického režimu, kdy došlo k výstavbě chatové oblasti, bylo nepředstavitelné, aby tehdejší vlastníci pozemků zasáhli proti veřejnému užívání cesty. Dále žalobci odkázali na rozsudky NSS ze dne 16. 5. 2011, č. j. 2 As 44/2011-99, a ze dne 9. 11. 2011, č. j. 9 As 55/2011-141, podle nichž je třeba v pochybnostech o konkludentním souhlasu rozhodnout ve prospěch vlastníka pozemku.
30. Žalobci nesouhlasí ani se závěrem, podle kterého byla naplněna podmínka nutné komunikační potřeby. Nutnou komunikační potřebou nelze rozumět získání pohodlnější náhrady na úkor omezení vlastnického práva bez náhrady. Existují-li jiné způsoby, jak dosáhnout sledovaného cíle bez omezení vlastnického práva, je třeba jim dát přednost (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 9. 1. 2008, sp. zn. II. ÚS 268/06, který odkazuje i na prvorepublikovou judikaturu). Pro naplnění nutné komunikační potřeby není dostatečná ani skutečnost, že sporný pozemek zkracuje či usnadňuje pohyb (viz rozsudek NSS ze dne 26. 6. 2008, č. j. 6 As 80/2006-105).
31. Správní orgány se podle žalobců dopustily při výkladu této podmínky extrémního interpretačního excessu a posoudily ji v rozporu s ustálenou judikaturou. Ostatní účastníci správního řízení totiž již několik desetiletí využívají jinou dopravní cestu, která jim zajišťuje plnohodnotné komunikační spojení k jejich nemovitostem. Jedná se přitom o chatovou oblast, ve které žádný z nich trvale nežije. Pokud v předchozím odvolacím řízení žalovaný uvedl, že alternativní cesta je dostačující pro cca 10 objektů rekreačního bydlení, které je nutno opravovat, zásobovat stavebním materiálem, vyvážet z nich fekálie a obsloužit složkami integrovaného záchranného systému, není zřejmé, proč není dostačující pro ostatní nemovitosti, které se nacházejí za touto cestou v obecním vlastnictví. Všichni žadatelé přitom již několik desetiletí své nemovitosti jistě opravují, zásobují materiálem, vyvážejí z nich fekálie a někteří si vybudovali vlastní bazény, a to právě s využitím alternativní cesty. Alternativní cesta tedy pro ně plní funkci nezbytné komunikační potřeby dlouhodobě a plnohodnotně.

32. Omezení vlastnického práva žalobců nelze konstruovat na základě tvrzení, že nezbytná komunikace musí být tak široká, aby se na ní mohla minout dvě vozidla, případně aby se po ní v budoucnu mohla pohybovat i větší vozidla majitelů chat („neboť došlo ke změně od doby, kdy byly chaty budovány a lidé na ně jezdili autobusy a následně pěšky“) nebo aby bylo do budoucna zajištěno, že případný řidič vozidla s horšími řidičskými schopnostmi nebude muset couvat, ale bude moci otevřít dveře vozidla, aby jej vystřídal řidič zkušenější.
33. Žalovaný v rozporu s dlouhodobou skutečností a závaznou judikaturou konstatoval, že alternativní cesta netvoří nutnou komunikační potřebu pro nemovitosti k ní přiléhající a netvoří alternativní přístupovou cestu do chatové oblasti, neboť neumožňuje stejný rozsah užívání jako cesta zahrazená. Alternativní cesta je přitom podle žalobců udržovaná, průjezdná i při špatném počasí a v zimním období a je vhodná pro nezbytný obslužný provoz chatové oblasti, a to i osobními vozidly.
34. Závěrem žalobci odkazují na nálezy ze dne 16. 10. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 5/01, ve kterém se Ústavní soud vyjádřil k povaze a přiměřenosti zásahů státu do práv jednotlivce. Žalovaný se podle nich dostatečně nevypořádal s odvolacími námitkami. Celé řízení trpí vadami a správní orgány překročily zákonné meze správního uvážení.

III. Vyjádření žalovaného

35. Žalovaný připomněl, že předmětem řízení je odstranění pevné překážky na účelové komunikaci, která nemá jinou alternativu. Žalobci připojili k žádosti o povolení oplocení z roku 2001 náčrt oplocení, ze kterého je nesporné, že oplocení nemá zasahovat do cesty (tehdy pozemek parc. č. XA):



36. Je zřejmé, že povolené oplocení se týkalo pouze pozemku parc. č. X. Tím je vyvráceno tvrzení žalobců o povolení umístění překážky (vrat).
37. S námitkou týkající se věnování veřejnému užívání se vypořádal již městský úřad. K námitce týkající se období komunistického režimu žalovaný dodal, že i podle ustálené judikatury se nový souhlas vlastníka pozemku požaduje pouze tam, kde byl dán socialistickou organizací a nový vlastník nabyl pozemek v restituci. Žalobci takové skutečnosti netvrdili ani neprokázali.
38. Žalovaný se v napadeném rozhodnutí řádně vypořádal také s námitkou alternativní cesty. Omezení užívání cesty (jen když se žalobci uvolí otevřít vrata) není zánikem veřejného přístupu, ale jde naopak o hrubý zásah do vlastnických a užívacích práv jiných vlastníků, kteří jsou na cestě závislí.

39. Podle § 28 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů přísluší obci rozhodovat mimo jiné o názvech ulic. Ulice jsou podle § 34 téhož zákona veřejným prostranstvím, jsou přístupné každému bez omezení, a slouží tedy k obecnému užívání bez ohledu na vlastnictví daného prostoru. Z veřejně dostupných zdrojů i ze správního spisu je nesporné, že komunikace na pozemcích žalobců je ulice označená názvem „V. V.“.

IV. Replika žalobců

40. Žalobci v reakci na vyjádření žalovaného popírají, že k žádosti ze dne 16. 1. 2001 byl přiložen žalovaným uvedený náčrt. Tento účelově upravený náčrt byl do spisu založen dodatečně a zachycuje zcela odlišný stav, než jaký v majetkové sféře žalobce a) existoval.
41. K tvrzení žalovaného, že žalobci nenabyli pozemky v restituci, zopakovali svou žalobní argumentaci k této otázce. Setrvali také na námitce, že správní rozhodnutí vychází z nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Správní orgány podle nich hodnotily důkazy selektivně. Podmínka nezbytnosti komunikační potřeby nebyla posouzena regulérně. V předchozím rozhodnutí ze dne 26. 1. 2021 žalovaný zdůraznil, že městský úřad má shromáždit důkazy k vyřešení předběžné otázky, zda se na pozemcích žalobců nachází veřejně přístupná účelová komunikace, a má se zaměřit především na otázku alternativního přístupu.
42. Ve zmíněném rozhodnutí žalovaný také uvedl, že *„alternativa dle prvoinstančního správního orgánu, nacházející se na pozemku p.č. XA, k.ú. X splňuje beze zbytku nutnou komunikační potřebu pro nemovitosti k ní přiléhajících (např. XB, XC, XD, XE, XF, XG, ...). Pokud je dostačující cesta pro cca 10 objektů rekreačního bydlení, které je též nutno opravovat, zásobovat stavebním materiálem, vyvážet z nich fekálie, obsloužit složkami integrovaného záchranného systému (i když to pro posouzení cesty není relevantní, neboť využívají k přístupu jiného zákona), pak není úplně zřejmé, proč není dostačující pro ostatní nemovitosti, které se nacházejí za touto cestou v obecním vlastnictví. V tomto případě odvolací orgán nepovažuje za vhodné opřít nevhodnost alternativní cesty pouze o šířkové uspořádání, které navíc neznemožňuje obsluhu rekreačních domů. Uvedené dokládá i skutečnost, že posuzovaná překážka je na místě již od roku 2004, což bylo potvrzeno i při ústním jednání. Z doložených fotografií i leteckých snímků a ze snímkování celé komunikace v roce 2013, které je volně přístupná na internetových stránkách (<https://mapy.cz>, v části Panorama). Je zřejmé, že vlastníci k nemovitostem přístup mají, dle zaparkovaných vozidel mají zajištěn i příjezd, a nelze konstatovat, že by stav objektů vykazoval známky neutěšeného stavu způsobeného nemožností využít zahrazenou cestu. Naopak lze konstatovat, že i při své šířkové nedostatečnosti, na kterou se žadatelé odkazují, plní funkci alternativní přístupové komunikace.“*
43. Podle žalobců se však odůvodnění založené pouze na šířce cesty v ulici S. v podstatě nezměnilo. Žalobci konstantně tvrdí, že ostatní účastníci správního řízení již několik desetiletí využívají jinou plnohodnotnou dopravní cestu. Tuto skutečnost potvrzují i vyjádření některých účastníků řízení. Ve vyjádření doručeném dne 3. 3. 2021 osoba zúčastněná na řízení 1) uvedla, že na popud obce Vráž byla nucena ustoupit od oplocení (v rohu), neboť se zde v roce 1980 nevytočila sanitka. Ve vyjádření doručeném dne 5. 3. 2021 osoba zúčastněná na řízení 6) potvrdila, že alternativní cesta se používala i před uzavřením hlavní cesty branami. Ve vyjádření doručeném téhož dne osoby zúčastněné na řízení 4) a 5) konstatovaly, že chatu přiléhající k alternativní cestě koupily v roce 1975 a při oplocování ustoupily ze svých pozemků, aby mohla uličkou projet vozidla ostatních chatařů. Ve

vyjádření doručeném dne 12. 3. 2021 K. a H. T. uvedli, že ulička původně jen pro pěší byla rozšířena vlastníky přilehlých nemovitostí pro možnost vjezdu vozidly v jednosměrném provozu.

44. Ze zmíněných vyjádření vyplývá, že žadatelé uspokojovali svou komunikační potřebu po alternativní cestě již před rokem 2004. Na tuto skutečnost žalobci poukázali již v průběhu správního řízení, v němž uvedli: „*Tuto druhou dopravní cestu využívali i před rokem 2000, jak vyplynulo např. z obsahu přípisu paní R. D. adresovaném paní J. Č. ze dne 05. 02. 2012.*“ Z dalších vyjádření pak plyne, že alternativní cestu využívaly i jiné osoby (dodávky služeb, návštěvy klientů apod.).
45. Žalobci proto nesouhlasí s tvrzením, že cestu na svých pozemcích zahradili protiprávně. Oplocení vzniklo na základě povolení Obecního úřadu obce Vráž. Podle žalobců není zřejmé, na základě čeho dospěl městský úřad k závěru, že žadatelé nedali souhlas se vznikem veřejně přístupné účelové komunikace v ulici S. Vlastníci pozemků přiléhajících k obecnímu pozemku parc. č. X ustoupením oplocení poskytli části svých pozemků k veřejnému užívání. Tito vlastníci tedy již v minulosti (dávno před rokem 2004) vyjádřili zřejmý souhlas se zřízením veřejně přístupné účelové komunikace i na částech svých pozemků. Není zřejmé, na základě čeho městský úřad dovodil, že cesta v ulici S. je využívána pouze na základě výprosů.
46. Závěrem žalobci namítli, že z pojmenování části nemovitého majetku v jejich výlučném vlastnictví jako „ulice V. v.“ nelze dovozovat, že se jedná o ulici přístupnou každému. Takový postup by byl protizákonným zásahem do vlastnictví. Krom toho, alternativní cesta byla již před mnoha lety pojmenována jako „S.“. Tento název jistě odráží i její význam. Již tehdy správní orgány rozhodly nejen o jejím názvu, ale i o tom, že má být přístupná každému. To popírá závěr o jejím užívání na základě výprosů. Žalobci dodali, že důvodem koupě pozemku parc. č. X, který byl na základě povolení oplocen, byla potřeba zajistit si vlastní přístup ke svým pozemkům, právě z důvodu v té době neexistující přístupové cesty.

V. Vyjádření osob zúčastněných na řízení

47. Osoba zúčastněná na řízení 6) se žalobou nesouhlasí, neboť všem majitelům, kteří musí ke svým nemovitostem jezdit nevyhovující úzkou uličkou, hrozí nebezpečí poškození aut a majitelům přiléhajících pozemků poškození plotů. Hlavním nebezpečím je pak především skutečnost, že v případě úrazu nebo jiných zdravotních problémů uličkou neprojde vozidlo rychlé záchranné služby. Žalobce a) po vydání napadeného rozhodnutí postavil za bránu ještě nepojízdné nákladní vozidlo.
48. S rozhodnutími správních orgánů se osoba zúčastněná na řízení 6) ztotožňuje. V žalobě naopak chybí odůvodnění, proč konkrétně měly správní orgány právní předpisy nesprávně vyložit a proč měly postupovat v rozporu s judikaturou. Žaloba je také zmatečná, neboť v ní není patrná souvislost odkazů na některé části napadeného rozhodnutí. Citace správních rozhodnutí jsou vytrženy z kontextu a z toho pak žalobci dovozují, že závěry správních orgánů nejsou dostatečně odůvodněny. Žalobní námitky také opakují tvrzení, se kterými se již správní orgány řádně vypořádaly. Žaloba tak působí jako subjektivní vyjádření nesouhlasu s rozhodnutími správních orgánů, aniž by však byly připojeny relevantní argumenty, které by nesouhlas odůvodňovaly.
49. S právní úpravou uvedenou v obecné části žaloby lze z větší míry souhlasit, neboť i rozhodnutí městského úřadu a žalovaného jsou založena na stejných předpokladech. Osoba

zúčastněná na řízení 6) se ztotožňuje se závěry správních orgánů, že souhlas s obecným užíváním byl udělen právním předchůdcem žalobců a že byla prokázána nutná komunikační potřeba. Odůvodnění správních rozhodnutí plně odpovídají požadavkům na přezkoumatelnost.

50. Z nálezů sp. zn. II. ÚS 268/06 je třeba citovat širší kontext žalobci odkazované pasáže: „[V]edle nezbytného souhlasu vlastníka je podmínkou veřejného užívání soukromého pozemku též existence nutné a ničím nenahraditelné komunikační potřeby. Z dnešních hledisek posuzování legitimních omezení základních práv se totiž jedná o nezbytnou podmínku proporcionality omezení. Zjednodušeně řečeno, existují-li jiné způsoby, jak dosáhnout sledovaného cíle (zajištění komunikačního spojení nemovitostí), aniž by došlo k omezení vlastnického práva, je třeba dát před omezením vlastnického práva přednost těmto jiným způsobům.“ Smyslem této části rozhodnutí je, že musí existovat a musí být zkoumána nenahraditelná komunikační potřeba. Jinými slovy, tímto je definován zmíněný znak veřejně přístupné účelové komunikace. Ústavní soud pak vytknul obecným soudům, že se podmínkou nezbytné komunikační potřeby nezabývaly. Tak tomu ale v nynější věci není. Existence a nutnost naplnění zmíněného znaku nejsou nikým zpochybněny. Odkaz na zmíněný náleze se proto jeví jako nadbytečný.
51. Nepřípadný je také poukaz na pasáž zmíněného nálezů, podle které nutnost komunikační potřeby není ospravedlněna pouze tím, že se jedná o kratší spojení. Na takovém důvodu napadené rozhodnutí založeno není. Z téhož důvodu není relevantní ani odkaz na rozsudek NSS č. j. 6 As 80/2006-105. Krom toho, cesta v ulici S. zahrnuje nejen pozemek obce, ale i pozemky soukromých osob, jejichž vlastnické právo by bylo také dotčeno. Intenzita zásahu do vlastnického práva žalobců je pak oslabena i tím, že areál na pozemku v jejich vlastnictví (parc. č. X) je již nyní přístupný i prostřednictvím jiné vjezdové brány nacházející se vedle brány zahrazující cestu.
52. Podle osoby zúčastněné na řízení 6) není sporu o tom, že k užívání komunikace neomezeným okruhem osob je třeba (výslovného nebo konkludentního) souhlasu vlastníka pozemku. Není rovněž sporné, že takový souhlas může udělit i právní předchůdce vlastníka pozemku a nový vlastník je jím vázán. Jedinou výjimkou je nabytí vlastnického práva v restituci, neboť by bylo v rozporu se smyslem restituce, aby restituent nabyl vlastnické právo zatížené obecným užíváním. To však není případ žalobců, kteří nabyli vlastnické právo ke sporným pozemkům v roce 2000 na základě kupní smlouvy, přičemž mohli a měli znát jejich právní a faktický stav (což ostatně i smluvně deklarovali). Pozemky tedy nabyli po dostatečně dlouhé době od pádu komunismu. Krom toho, existence veřejně přístupné účelové komunikace byla prokázána již od roku 1938, tedy již před nástupem komunistického režimu. Argumentace poukazující na chápání vlastnického práva v době komunismu proto není relevantní.
53. V řízení nebylo prokázáno, že by žalobci či jejich předchůdci trpěli užíváním sporných pozemků *omezeným* okruhem osob, o kterém měli přehled. Žalobci neupřesnili, z čeho by měla taková skutečnost vyplývat. V řízení bylo naopak prokázáno, že sporné pozemky byly užívány veřejně. Rozhodnutí správních orgánů obou stupňů je přitom třeba posuzovat jako jeden celek. Osoba zúčastněná na řízení 6) následně citovala závěry uvedené na str. 16-17 rozhodnutí městského úřadu. Tyto závěry jsou podle ní plně souladné s relevantní judikaturou. Žalovaný následně závěry městského úřadu ověřil a ztotožnil se s tím, že sporná cesta byla užívána jako veřejně přístupná účelová komunikace od nepaměti a minimálně s konkludentním souhlasem předchozí majitelky. Byli to teprve žalobci, kdo spornou cestu

zatarasili.

54. Osobě zúčastněné na řízení 6) není zřejmé, z čeho žalobci dovozují tvrzený interpretační exces správních orgánů při výkladu pojmu alternativní komunikace. Má naopak za to, že podmínku nutné komunikační potřeby posoudily v souladu s ustálenou judikaturou. Zohlednily přitom, že k dotčeným nemovitostem vede i cesta v ulici S. Přezkoumatelně také vysvětlily, že tato cesta nezajišťuje alternativní komunikační spojení (poukázaly především na její šíři a nedostatečné rozhledové poměry, původní směr obsluhy, četnost užívání, pevné ohrazení cesty oplocením, nevhodnost či nemožnost couvání a možnost obousměrného provozu, srov. např. rozsudek NSS ze dne 7. 4. 2022, č. j. 10 As 67/2021-70). Vzaly přitom v úvahu judikaturu, podle které se musí jednat o srovnatelnou a plnohodnotnou (byť i méně komfortní) alternativu. V této souvislosti osoba zúčastněná na řízení 6) citovala relevantní pasáže správních rozhodnutí.
55. Správní orgány přitom podle ní reagovaly i na žalobci tvrzený argument dosavadního užívání cesty S. žadateli. Poukázaly přitom na skutečnost, že pro větší vozy žalobci otevírají brány. Tato skutečnost je i důkazem absence plnohodnotné alternativní cesty. Otevření bran na pozemcích žalobců přitom nemusí být možné, nebudou-li žalobci přítomni. Případný nový vlastník přitom nemusí mít vůli bránu otevírat. Ostatně pokud by otevírání brány pro zajištění komunikačního spojení mělo být relevantní, pozbýval by § 7 zákona o pozemních komunikacích smysl.
56. Závěrem osoba zúčastněná na řízení 6) zdůraznila, že nikdo by neměl profitovat ze svého protiprávního jednání. Žalobci spornou cestu zatarasili protiprávně. V důsledku této skutečnosti se pak změnilo komunikační spojení dotčených nemovitostí, avšak nikoliv plnohodnotně.
57. Osoba zúčastněná na řízení 7) poukázala na to, že podle žalobců dojde odstraněním překážek k ohrožení jejich majetku, před uzavřením veřejně přístupné účelové komunikace však také nebylo umožněno třetím osobám vstupovat na okolní přilehlé pozemky. K ochraně majetku žalobců tedy postačí pouze uvést oplocení do původního stavu.
58. Ostatní osoby zúčastněné na řízení se k věci samé nevyjádřily.

VI. Jednání před soudem

59. Na jednání dne 5. 10. 2023 účastníci setrvali na svých procesních stanoviscích a odkázali na svá písemná podání.
60. Žalobci zdůraznili, že napadeným rozhodnutím bylo nepřípustně zasaženo do jejich vlastnického práva. Dotčené pozemky koupili právě proto, aby měli přístup ke svým nemovitostem. Podle kupní smlouvy koupili pozemek PK X, který byl evidován ve zjednodušené evidenci. Pozemky, které jsou nyní vydávány za cestu, nebyly tehdy odděleny. Žalobci oplotili jen to, co byl původně pozemek PK X. Přílohu ohlášení oplocení považují za podvod. Z ohlášení nevyplývá, že by mělo mít přílohu. Žalobce a) dále sdělil, že Městský úřad Beroun jim v roce 2000 sdělil, že jim nepovolí studnu, protože k pozemku nemají přístup z veřejné komunikace. Žalobci přitom žili v domněnku, že příjezdovou komunikaci mají, proto pátrali, komu patří pozemky, které přiléhají k jejich pozemkům. Zjistili, že pozemky vlastní paní R., která byla v domově důchodu, přičemž ani nevěděla, že dané pozemky vlastní, a nemohla proto ani dát souhlas k tomu, aby po nich někdo jezdil. Nakonec se jim ale podařilo pozemek PK X koupit. Tento pozemek tehdy využívali všichni, jezdili si, jak chtěli, parkovali tam a byl tam nepořádek. Žalobci si následně podali žádost

o oplocení daného pozemku, v povolení stavebního úřadu nebyla přitom žádná příloha. K historickým snímkům, na nichž je patrná sporná cesta, uvedli, že v minulosti zemědělci používali cestu ke svým pozemkům, ale to neznamená, že ji dali k veřejnému užívání. Souhlas předchozí majitelky byl pouze presumován. Krom toho, i pokud by bylo omezeno jejich vlastnické právo, v případě majitelů nemovitostí v ulici S., by nedošlo k žádné změně.

61. Žalovaný poukázal na to, že replika podaná po žalobní lhůtě obsahuje nová tvrzení, ke kterým by nemělo být přihlédnuto. Stejně tak tvrzení o zamítnutí žádosti o studnu zaznělo poprvé až při jednání před soudem. Dále žalovaný zdůraznil, že při jednání žalobci sami potvrdili, že cesta byla v době koupě pozemků veřejně užívána. Konkludentní souhlas předchozí majitelky je tedy jasně prokázán.
62. Osoba zúčastněná na řízení 6) zdůraznila, že všechny čtyři znaky veřejně přístupné účelové komunikace byly naplněny, a shrnula argumentaci obsaženou již v jejím písemném podání. Za zcela zásadní označila nemožnost průjezdu sanitek ulicí S., neboť majiteli chat v dané oblasti jsou převážně osoby starší 60 let a je tam také 7 rodin s malými dětmi. Tvrzení o koupi sporných pozemků žalobci za účelem přístupu k jejich pozemkům není podle osoby zúčastněné na řízení 6) pravdivé, neboť žalobci komunikaci procházející těmito pozemky již dříve používali. Ohlášení drobné stavby oplocení neumožňovalo oplotit veřejně přístupnou účelovou komunikaci. Zpochybňují-li náčrtek připojený k ohlášení založený ve spisu, pak existenci jiného náčrtku neprokázali. V ulici S. je majitelů chat 10, ovšem v dané lokalitě je majitelů nemovitostí 30, přičemž každý má auto. Pokud by byla sporná cesta průjezdná, provoz v ulici S. by se výrazně snížil. Krom toho, před zahrazením sporné cesty zmíněných 10 majitelů užívalo ulici S. jednosměrně a v opačném směru odjížděli po sporné cestě. Nemohlo tedy dojít ke střetnutí vozidel. Podstatné také je, že do ulice S. se nedostane větší auto. K tomu osoba zúčastněná na řízení 6) uvedla několik případů, kdy větší vozidla nemohla projet. Z tvrzení žalobce a) při jednání vyplynulo, že i on žil v domněnání, že sporná cesta je veřejnou komunikací. Podstatou veřejně přístupné účelové komunikace je její faktický stav. Městský úřad Beroun, který žalobcům měl sdělit, že nemají přístupovou cestu, nemá žádný registr veřejně přístupných účelových komunikací. Názor příslušného úředníka nemohl být relevantní. Nyní přezkoumávané řízení má jednoznačně přednost. Žalobci koupili pozemek v roce 2000 a přinejmenším do roku 2004, kdy cestu oplotili, akceptovali *status quo*.
63. Osoba zúčastněná na řízení 1) uvedla, že sporná cesta existovala od nepaměti. Ulice S. je přístupná jen proto, že spolu s osobou zúčastněnou na řízení 3) uvolnily část svých pozemků. Jinak by vůbec nebylo možné do cesty vjet kvůli úhlu rohu. Krom toho, v důsledku nynějšího průjezdu vozidel dochází k poškozování jejího plotu.
64. Dokazování soud neprováděl. Listiny předložené žalobci v průběhu soudního řízení se týkaly jejich návrhu na přiznání odkladného účinku, nikoliv věci samé. Žalobci uvedli, že mají za to, že veškeré důkazy jsou obsaženy ve správním spise a další důkazy nenavrhují. Následně ještě předložili část územního plánu obce Vráž, soud však neshledal tuto listinu relevantní, neboť se nejedná o závěr obce o skutečném stavu, ale vyplývá z něj pouze to, jak se obec v roce 2010 rozhodla, že by měly pozemky být používány do budoucna. Osoba zúčastněná na řízení 6) navrhla, aby soud zvážil provedení místního šetření. Soud shledal provedení tohoto důkazu nadbytečným, neboť důkazy obsažené ve spise byly dostatečné pro posouzení rozhodných otázek.

VII. Posouzení žaloby soudem

65. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas (napadené rozhodnutí bylo zástupkyní žalobců doručeno dne 15. 8. 2022, žaloba byla odeslána dne 13. 10. 2022), osobami k tomu oprávněnými a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v rozsahu a mezích žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu v době jeho vydání (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.).
66. Žaloba není důvodná.
67. Soud úvodem předesílá, že podle obsahu žalobních námitek žalobci brojí pouze proti části výroku napadeného rozhodnutí, v níž žalovaný potvrdil nařízení odstranění pevné překážky z veřejně přístupné účelové komunikace na pozemcích žalobců parc. č. XA a XB. Proti výroku, jímž bylo deklarováno, že na části pozemků parc. č. XC, XD, XE a XF (v ulici S.) se nachází veřejně přístupná účelová komunikace, žalobci nebrojí. Takto vymezeným předmětem řízení je soud vázán. Povahou cesty v ulici S. se proto soud zabýval jen v tom rozsahu, v jakém může mít vliv na splnění podmínek existence veřejně přístupné účelové komunikace na pozemcích žalobců.
68. Pro posouzení rozhodné otázky (zda bylo možné nařídit odstranění pevné překážky) je určující, zda na pozemcích žalobců parc. č. XA a XB existuje veřejně přístupná účelová komunikace.
69. Podle § 7 odst. 1 věty první zákona o pozemních komunikacích ve znění účinném od 31. 12. 2015 je účelovou komunikací „*pozemní komunikace, která slouží ke spojení jednotlivých nemovitostí pro potřeby vlastníků těchto nemovitostí nebo ke spojení těchto nemovitostí s ostatními pozemními komunikacemi nebo k obhospodařování zemědělských a lesních pozemků*“.
70. Pro vznik veřejně přístupné účelové komunikace je třeba kumulativně splnit čtyři podmínky: (1) jde o stálou a v terénu patrnou dopravní cestu, která (2) naplňuje účel stanovený v zákoně, přičemž (3) její vlastník dal souhlas k obecnému užívání své cesty veřejností a zároveň (4) tato cesta naplňuje nutnou komunikační potřebu (viz např. rozsudky NSS ze dne 30. 3. 2017, č. j. 5 As 140/2014-85, č. 3571/2017 Sb. NSS, ze dne 3. 12. 2020, č. j. 1 As 347/2020-49, ze dne 10. 3. 2016, č. j. 7 As 252/2015-25, nebo ze dne 2. 5. 2012, č. j. 1 As 32/2012-42). Žalobci zpochybňují naplnění třetí a čtvrté podmínky.

Souhlas (předchozích) vlastníků s obecným užíváním pozemků

71. Soud předně uvádí, že souhlas s obecným užíváním může dát vlastník cesty buď výslovně, nebo mlčky (konkludentně). Pokud vlastník pozemku v minulosti, kdy pozemek začal sloužit jako veřejně přístupná účelová komunikace, s tímto nevyslovil kvalifikovaný nesouhlas, jde o veřejně přístupnou účelovou komunikaci, vzniklou ze zákona. Stačí tedy, aby vlastník strpěl užívání pozemku jako komunikace. Naproti tomu v případě nesouhlasu musí jít o aktivní jednání vlastníka pozemku (rozsudek NSS ze dne 22. 12. 2009, č. j. 1 As 76/2009-60, č. 2028/2010 Sb. NSS). Aktivní (kvalifikovaný) nesouhlas může dát vlastník najevo například oplocením, umístěním tabule zakazující vstup či opakovaným vykazováním osob užívajících komunikaci (srov. komentář k § 7 in Černínová, M., Černín, K., Tichý, M. *Zákon o pozemních komunikacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015).
72. Při rozhodování o určení existence účelové komunikace správní orgány vychází z pokojného stavu, který je v místě dán. Znemožnit deklaraci účelové komunikace není možné např. tím, že vlastníci pozemků cestu přehradí v souvislosti s podáním návrhu na

vydání deklaratorního rozhodnutí. Existující veřejně přístupná účelová komunikace nemůže zaniknout jednostranným svévolným aktem některého z vlastníků dotčených pozemků či jejich nástupců (rozsudek NSS ze dne 30. 5. 2019, č. j. 8 As 254/2018-59, bod 24). Také odborná literatura upozorňuje, že „[u] fyzického zániku účelové komunikace je pouze třeba mít na paměti, že musí jít o přirozený proces, kterému se nikdo z uživatelů právní cestou nebrání a jehož výsledkem je pokojný stav. K právnímu zániku účelové komunikace nemůže dojít v případě, kdy ji fyzicky zničí (např. rozorá, osází keři) bez povolení jejího vlastníka, nebo kdy k jejímu vymizení v terénu dojde proto, že vlastník svévolně bránil veřejnosti v jejím obecném užívání (např. zřízení oplocení) a silniční správní úřad nebyl schopen příslušné řízení dokončit v rozumné době“ (komentář k § 18 in Černínová, M. a kol, op. cit, obdobně komentář k § 7 tamtéž).

73. Ze správního spisu vyplývá, že žalobci nabyli (tehdy neoddělené) pozemky parc. č. XA a parc. č. XB kupní smlouvou ze dne 23. 5. 2000 jako součást pozemku PK X vedeného ve zjednodušené evidenci. Žalobci tvrdí, že svůj nesouhlas aktivně vyslovují již od roku 2004, kdy své pozemky oplotili. Soud se však ztotožnil se správními orgány, že souhlas s obecným užíváním cesty na pozemcích parc. č. XA a XB byl dán již dávno před jejich oplocením a i předtím, než žalobci pozemky nabyli.
74. Z podkladů shromážděných ve spise vyplývá, že cesta, která vede i přes pozemky žalobců, je patrná na leteckých měřických snímcích již z let 1938, 1951, 1961 a 1969. Převážnou část pozemků tehdy v této lokalitě tvořily pole, k jejichž obhospodařování musel být nějak zajištěn přístup. Je zde patrné také několik staveb, k nimž rovněž musela vést nějaká komunikace. Z leteckých snímků vyplývá, že takovou komunikací byla právě cesta vedoucí v současnosti i přes pozemky žalobců. Jiné komunikační spojení k těmto nemovitostem není na snímcích patrné.
75. Obecné užívání zmíněné cesty potvrzují i vyjádření vlastníků nemovitostí v dané oblasti, popřípadě jejich právních předchůdců. Podle vyjádření V. K. ze dne 8. 7. 2004 byla cesta přes pozemky žalobců jedinou přístupovou cestou k jejím pozemkům přibližně od roku 1929 až do jejího zahrazení v roce 2004. Podle vyjádření P. P. ze dne 25. 3. 2013 vedla po pozemcích žalobců cesta minimálně od roku 1961. Osoba zúčastněná na řízení 1) ve svém vyjádření ze dne 2. 3. 2021 uvedla, že chatářskou oblast navštěvuje již od první poloviny 70. let minulého století a že cesta přes pozemek žalobců byla již od této doby jedinou přístupovou komunikací. Osoby zúčastněné na řízení 4) a 5) ve svém vyjádření ze dne 2. 3. 2021 uvedly, že v květnu roku 1975 koupily chatu v ulici S., která byla v té době pouze pěšinou pro chodce. Podle vyjádření K. a H. T. ze dne 8. 3. 2021 došlo následně na základě dohody vlastníků nemovitostí k rozšíření cesty v ulici Spojovací tak, aby byl možný jednosměrný průjezd osobních vozidel. Podle vyjádření osoby zúčastněné na řízení 6) ze dne 15. 2. 2017 byla cesta v ulici S. v roce 2002 (před oplocením pozemků žalobců) plně zatravněná. Byl doložen také dopis R. D. ze dne 5. 2. 2017, ve kterém uvedla, že pozemek vlastní její rodina již 70 let, po celou dobu přitom nebyl problém s cestou, kterou nyní vlastní žalobci.
76. S ohledem na bezrozpornost těchto četných vyjádření nemá soud důvod jim nevěřit.
77. O veřejné cestě se zmiňuje také Komise pro výstavbu Místního národního výboru ve Vráži v rozhodnutí ze dne 17. 3. 1966 o povolení oplocení na pozemku parc. č. X (sousedícím s cestou, jež vede i přes pozemky žalobců). V tomto rozhodnutí je uvedeno mezi podmínkami stavby, že „[o]plocení podél veřejné cesty musí být provedeno, aby veřejná cesta byla nejméně 4m široká“.

78. Ze správního spisu naopak nevyplývá, že by před tím, než žalobci sporné pozemky nabyli, předchozí vlastníci těchto pozemků průjezdu bránili či vyjadřovali kvalifikovaný nesouhlas s veřejným užíváním. Na podporu takového tvrzení žalobci nepředložili ani nenavrhli žádný důkaz.
79. Udělení konkludentního souhlasu právní předchůdkyní žalobců ostatně vyplývá i z vyjádření žalobce a) při jednání před soudem. Žalobce a) totiž uvedl, že v době, kdy pozemek PK X s manželkou koupili, byla jeho předchozí majitelka J. R. v domově důchodců a nevěděla, že daný pozemek vlastní. Z toho je zřejmé, že nečinila aktivní kroky k tomu, aby průjezdu neomezeným okruhem osob bránila. I kdyby snad tedy veřejně přístupná účelová komunikace neexistovala již od první republiky, v době, kdy pozemky vlastnila J. R., nepochybně vznikla. Ostatně i sám žalobce a) při jednání uvedl, že v době, kdy pozemek koupili, jej využívali všichni, parkovali tam a jezdili si, jak chtěli. Dále také připustil, že byl překvapen sdělením Městského úřadu Beroun (vodoprávního úřadu), že mu nepovolí zřízení studny, protože nemá přístup z veřejné komunikace. K tomu je třeba dodat, že obsah sdělení vodoprávního úřadu nebyl prokázán, i pokud by však vodoprávní úřad zmíněnou informaci žalobcům sdělil, je třeba zdůraznit, že vodoprávní úřad není příslušný k určení, zda na určitém pozemku veřejně přístupná účelová komunikace je, či nikoliv. V případě, že se žalobci domnívali, že mají veřejný přístup ke svým pozemkům, mohli iniciovat řízení o určení existence veřejně přístupné účelové komunikace. Nebyli naopak oprávněni spornou cestu svévolně zahradit.
80. Žalobcům nelze přisvědčit ani v tom, že by oplocení, které umístili na pozemky parc. č. XA a XB bylo povoleno na základě ohlášení drobné stavby ze dne 16. 1. 2001. Z náčrtku, který byl přílohou žádosti a který byl do spisu doložen jak žadateli, tak osobou zúčastněnou na řízení 8) (obcí Vráž), jednoznačně vyplývá, že oplocení přehrazující cestu vedoucí přes pozemky parc. č. XA a XB nebylo ohláшено (srov. náčrtek výše v bodu 35). Obecní úřad v reakci na toto ohlášení uvedl, že proti oplocení *v uvedeném rozsahu* nemá námitek, a lze se tedy důvodně domnívat, že právě těmito slovy odkazoval na připojený náčrtek. Námítky, že připojený náčrtek byl vytvořen podvodně, že k povolení oplocení žádný náčrtek připojen nebyl a že v době povolení oplocení neexistovaly pozemky tak, jak jsou zakresleny v náčrtku, žalobci uplatnili poprvé až v replice, resp. až při jednání. Tyto námítky uplatněné po žalobní lhůtě podle § 72 odst. 1 s. ř. s. jsou opožděné, a proto k nim soud nemohl přihlédnout.
81. Současně ze správního spisu nevyplývá žádná skutečnost, která by podpořila závěr, že cesta vedoucí i přes pozemky žalobců měla sloužit pouze omezenému okruhu uživatelů. Veřejné užívání této cesty naopak potvrzují výše zmíněná vyjádření vlastníků nemovitostí v dané lokalitě. Žalobci nepředložili žádný důkaz, který by prokazoval, že jejich právní předchůdci vyslovovali s obecným užíváním této cesty nesouhlas. Z leteckých snímků přitom nevyplývá, že by cesta vedoucí nyní přes pozemky žalobců spojovala pouze jedno pole, a že by ji tedy užíval pouze jeden zemědělec k obsluze svých polností, jak tvrdili žalobci. Naopak je patrné, že cesta umožňovala přístup k poměrně rozsáhlému souboru pozemků, včetně několika budov.
82. Soud ve shodě se správními orgány nepovažuje pro nynější věc za relevantní argument, že nelze dovozovat vyslovení souhlasu v době komunistického režimu. Z obecného pravidla o přechodu souhlasu se vznikem veřejně přístupné účelové komunikace na právní nástupce dovodil Ústavní soud výjimku pro případy, kdy vlastník nabyt pozemek v restituci zpravidla od veřejnoprávní korporace (viz nálezy sp. zn. II. ÚS 268/06). O takovou situaci se však v

nynější věci nejedná, neboť žalobci nabyli pozemky koupí, nikoli v restituci. Krom toho, nebylo žádným způsobem doloženo, že by vlastník či vlastníci sporných pozemků v době od listopadu 1989 do roku 2000, kdy je koupili žalobci, vyjadřovali proti veřejnému užívání cesty nesouhlas. V té době jim ve vyjádření nesouhlasu bezpochyby nic nebránilo. Navíc je velmi pravděpodobné, že ke (konkludentnímu) souhlasu došlo již před nástupem komunistického režimu. Jak bylo výše uvedeno, cesta byla patrna již v roce 1938 a nic nenasvědčuje tomu, že by byla užívána jen omezeným okruhem osob, byť to s odstupem času již nelze najisto prokázat. Poukázat lze též na již zmíněné vyjádření V. K., podle kterého byla cesta přes pozemky žalobců jedinou přístupovou cestou k jejím pozemkům přibližně již od roku 1929.

83. Jednání žalobců spočívající v zahrazení cesty oplocením až v roce 2004 proto nemohlo mít vliv na již dříve (být i konkludentně) udělený souhlas se vznikem veřejně přístupné účelové komunikace. Soud se proto shoduje se správními orgány, že třetí znak veřejně přístupné účelové komunikace (souhlas vlastníka pozemku) byl splněn.

Nutná komunikační potřeba

84. Žalobci dále namítli, že cesta v ulici Spojovací je dostatečnou alternativou k cestě na jejich pozemcích, a proto není podle nich naplněna podmínka nutné komunikační potřeby. Ani této námitce soud nepřisvědčil.
85. V již zmíněném nálezu sp. zn. II. ÚS 268/06 Ústavní soud upozornil, že *„vedle nezbytného souhlasu vlastníka je podmínkou veřejného užívání soukromého pozemku též existence nutné a ničím nenahraditelné komunikační potřeby. Z dnešních hledisek posuzování legitimních omezení základních práv se totiž jedná o nezbytnou podmínku proporcionality omezení. Zjednodušeně řečeno, existují-li jiné způsoby, jak dosáhnout sledovaného cíle (zajištění komunikačního spojení nemovitostí), aniž by došlo k omezení vlastnického práva, je třeba dát před omezením vlastnického práva přednost těmto jiným způsobům“* (bod 34). Tentýž závěr Ústavní soud zopakoval např. v nálezech ze dne 15. 3. 2011, sp. zn. III. ÚS 2942/10, ze dne 21. 9. 2011, sp. zn. II. ÚS 3608/10, a ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. I. ÚS 263/11, a odkázal na něj i v usnesení ze dne 2. 4. 2015, sp. zn. II. ÚS 136/15.
86. Nutnost vždy zkoumat i čtvrtou z podmínek – nutnou a nenahraditelnou komunikační potřebu a mít ji v případě deklarace veřejně přístupné účelové komunikace za prokazatelně splněnou i v případě souhlasu vlastníka komunikace, resp. jeho právních předchůdců potvrdil také rozšířený senát v usnesení ze dne 2. 2. 2017, č. j. 5 As 140/2014-76, č. 3540/2017 Sb. NSS.
87. Pro splnění této podmínky existence veřejně přístupné účelové komunikace je nezbytné, aby daná cesta byla buď jediné, nebo z jiného důvodu nezbytné spojení (např. proto, že jiné existující cesty z různých důvodů nedostačují k naplnění nutné komunikační potřeby). Jestliže totiž není ve hře naplnění nutné komunikační potřeby, pak není ani dost silný veřejný zájem na omezení vlastnického práva. Pokud by šlo o pouhou „cestu z pohodlí“, bez které se komunikační vztahy v dané lokalitě bez závažných potíží obejdou, pak taková cesta může existovat pouze tak dlouho, dokud souhlas vlastníka s jejím užíváním trvá. Je proto namístě vždy zvážit existenci alternativní cesty, která je skutečná a možná. Ideálně by se taková alternativní cesta měla nacházet (v případě, je-li posuzovaná cesta v soukromém vlastnictví) na pozemcích veřejnoprávní korporace. Pokud je případná alternativní cesta v soukromém vlastnictví a nelze ji upřednostnit z důvodu, že příslušný vlastník, na rozdíl od vlastníka posuzované cesty, souhlasí s jejím veřejným užíváním, měl by správní orgán

považovat za veřejnou cestu tu, která méně zatěžuje soukromé vlastnictví, a to především z pohledu její plochy (srov. Černínová, M., Černín, K. a Tichý, M. *Zákon o pozemních komunikacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, k § 7).

88. Správní orgány nezpochybňují, že v dané lokalitě existuje také přístupová cesta v ulici S., tato cesta však podle nich není plnohodnotnou alternativou, neboť není způsobilá sloužit srovnatelnému účelu. S tímto hodnocením soud souhlasí.
89. Předně soud považuje za nesporné, že cesta v ulici Spojovací je mnohem užší. Cesta vedoucí přes pozemky žalobců má v místě zahrazení 3,4 až 4,2 m, zatímco nejúžší místo cesty v ulici S. je 2,2 m, je-li cesta měřena od plotu k plotu (nejúžší místo obecního pozemku, který tvoří jádro této cesty, je pouze 1,4 m). Ze shodných vyjádření ostatních účastníků řízení i z fotografií založených ve spise vyplývá, že cestou nemohou proti sobě projet dvě osobní vozidla. S ohledem na uvedenou šířku je zřejmé, že cesta bude problematická či dokonce neprůjezdná pro nákladní vozidla, včetně např. hasičů či vozidel rychlé záchranné služby (podle vyjádření obce Vráž je sanitka zobrazená na fotografii doložené žalobci menší sanitkou pro rozvoz pacientů, přičemž sanitky rychlé záchranné služby jsou větší; fotografie není ani datována, nelze tak porovnat, zda odpovídá vozům rychlé záchranné služby používaným v současnosti; městský úřad přitom v této souvislosti poukázal na vyjádření ostatních účastníků řízení, že nové sanitky již neprojedou). Problematickost průjezdu sanitky vyplývá také z vyjádření některých účastníků řízení. Podle vyjádření obce Vráž nemohl dne 5. 8. 2020 projet sanitní vůz pro R. D., která zemřela, byť nelze potvrdit, zda by nezemřela i v případě včasného příjezdu sanitky; podle vyjádření osoby zúčastněné na řízení 6) byli záchranáři nuceni nechat sanitku na asfaltové cestě a jít s nosítky pro pana R. cca 400 m pěšky, shodně tuto situaci popsala i V. Ch.; Ing. P. uvedl, že se nemohl dotroubit na žalobce, když zkolabovala jeho teta, a žalobci otevřeli bránu až následně na žádost další osoby.
90. Problematickost průjezdu vozidel rychlé záchranné služby nebo hasičů považuje soud za významný faktor pro určení, zda cesta v ulici S. představuje srovnatelnou alternativu (srov. např. rozsudek NSS ze dne 16. 3. 2010, č. j. 5 As 3/2009-76). V této souvislosti soud nepovažuje za dostatečné, že žalobci na výzvu bránu otevřou, neboť nelze zajistit, aby byli neustále přítomni.
91. Ze zjištění správních orgánů rovněž vyplývá, že cesta v ulici S. není přehledná z jednoho konce na druhý, což s ohledem na možnost průjezdu pouze jednoho vozidla, může vytvářet komplikované situace. Nejedná se přitom o otázku pouhé pohodlnější cesty.
92. Soud vzal rovněž v úvahu, že cesta v ulici S. ve své současné podobě vznikla a je obecně užívána až v důsledku zahrazení cesty na pozemcích žalobců.
93. Soud souhlasí se správními orgány, že záměrné a právem neaprobované (svévolné) zahrazení již existující veřejně přístupné účelové komunikace nemůže vést k zániku tohoto charakteru zahrazené cesty. Vlastník pozemku, na kterém je veřejně přístupná účelová komunikace, nemůže tím, že zmaří užití této komunikace, dosáhnout zániku jejího obecného užívání (srov. výše bod 72, a také např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 28. 2. 2023, č. j. 42 A 61/2021-83, nebo rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 18. 12. 2012, č. j. 31 A 27/2012-91, bod 19), a to ani pokud si svým jednáním vynutí vznik alternativní komunikace, má-li jen nouzový charakter.
94. V této souvislosti lze dodat, že ke vzniku veřejně přístupné účelové komunikace není třeba

žádného úkonu správního orgánu; dochází k němu ze zákona při současném naplnění výše popsaných čtyř znaků (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2000, č. j. 22 Cdo 1868/2000, nebo rozsudky NSS ze dne 27. 10. 2004, č. j. 5 As 20/2003-64, a ze dne 15. 11. 2007, č. j. 6 Ans 2/2007-128). Cesta v ulici S. vznikla až několik desetiletí po prokázané existenci cesty procházející přes pozemky žalobců a současně až po dlouhodobém užívání této cesty určitým okruhem osob. Z toho důvodu byl již před rozšířením ulice S. do současné podoby naplněn i čtvrtý znak veřejně přístupné účelové komunikace procházející i pozemky žalobců, tedy nutná komunikační potřeba. Tato nutná komunikační potřeba vznikem ulice S. neodpadla. Cesta v ulici S. totiž neumožňuje stejný (a přitom nezbytný) rozsah užívání jako cesta na pozemcích žalobců (viz výše body 89 až 91).

95. Soud proto shrnuje, že všechny čtyři znaky veřejně přístupné účelové komunikace procházející i přes pozemky žalobců byly naplněny a řádně prokázány. Pevné překážky, které žalobci na tuto komunikaci umístili, byly s ohledem na její charakter umístěny svévolně a v rozporu se zákonem. Správní orgány proto nepochybily, uložily-li žalobcům jejich odstranění. Rozhodnutí správních orgánů jsou rovněž náležitě odůvodněna. Tvzení o nevypořádání odvolacích námitek žalobci nijak neupřesnili. Nesouhlas s vypořádáním námitek nelze zaměňovat za nepřezkoumatelnost.
96. Žalovaný rovněž vysvětlil, z jakého důvodu částečně změnil svůj názor vyjádřený v původním zrušujícím rozhodnutí (srov. výše bod 23). Žalobci na toto vysvětlení nijak nereagují a pouze opakují odvolací námítky. Stejně tak v případě části námitek uplatněných v replice (viz zejm. výše body 45 a 46) brojí proti odůvodnění městského úřadu a ignorují, že žalovaný názor městského úřadu na povahu cesty v ulici S. korigoval.
97. Závěrem soud doplňuje, že pojmenování cesty z ní nečiní veřejně přístupnou účelovou komunikaci. Tento argument však žalovaný uvedl až ve vyjádření k žalobě, v napadeném rozhodnutí obsažen není, proto námítky žalobců proti tomuto tvrzení nemohou na výše uvedeném posouzení nic změnit.

VIII. Závěr a rozhodnutí o náhradě nákladů řízení

98. Soud neshledal žalobu důvodnou a nezjistil ani žádnou vadu, k níž by byl povinen přihlédnout i bez námítky, proto žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
99. O nákladech řízení účastníků soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobci nemají právo na náhradu nákladů řízení, neboť nebyli procesně úspěšní. Procesně úspěšnému žalovanému soud náhradu nákladů nepřiznal, neboť mu žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.
100. Podle § 60 odst. 5 s. ř. s. má osoba zúčastněná na řízení právo na náhradu pouze těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou jí soud uložil. Protože soud osobám zúčastněným na řízení žádnou povinnost neuložil, rozhodl, že tyto osoby nemají právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty

na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 5. října 2023

Mgr. Ing. Petr Šuránek, v. r.
předseda senátu